

Indikatorer på våld i nära relationer

Faktablad

“Som hälso- och sjukvårdspersonal är du den första och enda kontakt för många våldsutsatta”

Hälso- och sjukvårdspersonalens roll

Observera att listorna inte är uttömmande; de representerar endast ett urval.

Offer för våld i nära relation (VIN) kanske inte alltid vill anmäla våldet till polisen, annan myndighet eller prata med någon från en frivilligorganisation. Mörkertalet för VIN är stort. Men när offren definitivt behöver hjälp på grund av skador eller långsiktiga hälsokonsekvenser som kräver medicinsk behandling, kommer de till slut till sjukvården.

Förutom icke direkt våldsrelaterade besök inom hälso- och sjukvården (t.ex. kontrollbesök hos tandläkaren/tandhygienisten eller vid cellprov och mammografi) har våldsutsatta oftare kontakter inom hälso- och sjukvården, vilket möjliggör identifiering av tecken på VIN även om det inte var den våldsutsattas avsikt.

Följaktligen är vårdpersonal ofta de första vid sidan av vänner och familj, som antingen hör talas om förekomsten av VIN eller som är de första som känner igen tecken på och symtom som kan vara orsakade av VIN.

Konsekvenser av våld i nära relation

Även om varje våldsutsatt individ har en egen upplevelse av sin situation, finns det många vanligt förekommande konsekvenser av att leva i en miljö med våld och/eller leva i rädsla. Det är viktigt att förstå effekterna av våld i nära relation för de som utsätts, eftersom dessa effekter är grunden till många indikatorer som presenteras för oss.

Mer information om effekterna på barn finns [här](#).

Klinikst relevanta konsekvenser:

- Kronisk smärta
- Dålig kost/ätstörningar
- Depression/psykisk ohälsa
- Sömnstörningar
- Självskadebeteende
- Självbrandsförsök/tankar
- Posttraumatisk stressyndrom
- Panik eller ångestsyndrom

Möjliga psykiska konsekvenser:

- Hopplöshet
- Känsla av värdelöshet
- Oro och nedstämdhet inför framtiden
- Oförmåga att lita på andra
- Brist på motivation
- Känsla av isolering/beroende
- Förlust av självkänsla och självförtroende

OBS: Notera att **inga av dessa indikatorer nödvändigtvis måste finnas** eller att de kan vara indikatorer för andra problem men de kan ses som varningssignaler och skäl att vara extra uppmärksam samt peka på (en historia av) våld i nära relation.

- Trötthet
- Skuld känslor
- Ilska
- Ökad sannolikhet för missbruk av droger, alkohol eller receptbelagda antidepressiva läkemedel

Konsekvenser av våld i nära relation hos barn

Barn och ungdomar som upplever våld eller missbruk i hemmet löper stor risk att själva bli inblandade tex genom att bli indragna i ett överfall eller att användas som en del av känslomässig utpressning eller manipulation av förövaren. På grund av detta kan barn rikta sin ilska mot offret och kan själva hamna i en dysfunktionellt positiv relation med förövaren utan att själva ha en chans att identifiera varför det blivit så.

Indikatorer på våld i nära relation

Hälso- och sjukvårdspersonal bör alltid fråga om våld i nära relation när de tar anamnes. Våldsutsatta personer förlitar sig på att sjukvårdspersonal lyssnar och frågar om tecken och ledtrådar. Dessa ledtrådar behövs för att följa upp saken i enskilda samtal, registrera detaljer om beteenden, känslor och skador som observeras samt för att kunna rapportera och stötta i linje med deras organisations system och lokalt förankrade rutiner.

Individer med **olika kulturell bakgrund** kan **uttrycka sina symtom på olika sätt**. Var medveten om dina egna perspektiv, fördomar och stereotyper när du kommunicerar med en potentiellt våldsutsatt person, eftersom dessa faktorer kan påverka hur du bedömer symtomen. Hitta mer information i [Modul 8](#).

Möjliga hälsoindikatorer

- Kroniska tillstånd inklusive huvudvärk, smärta och värk i muskler, leder och rygg
- Svårigheter att äta/sova
- Kardiologiska symtom utan tecken på hjärtsjukdom (hjärtklappning, arteriell hypertoni, hjärtinfarkt utan obstruktiv sjukdom)

Möjliga psykologiska indikatorer

- Känslomässig stress, t.ex. ångest, obeslutsamhet, förvirring och fientlighet
- Självskada eller självmordsförsök
- Psykosomatiska besvär
- Sömn- och ätstörningar (t.ex. anorexi, bulimi, hetsätning)

Mer detaljerad information om **kommunikation** i [Modul 3](#).

Hjälpfulla **källor** hittar du [här](#).

- Depression/prenatal depression
- Social isolering/ingen tillgång till transporter eller pengar
- Undergivet beteende/låg självkänsla
- Rädsla för fysisk kontakt
- Alkohol- eller drogmissbruk

Möjliga betendemässiga indikatorer

- Frekventa besök eller medicinska behandlingar inom olika delar av sjukvården.
- Ständiga läkarbyten
- Oproportionerligt långt tidsintervall mellan uppkomsten av skada och behandling
- Svävande svar vid frågor om sjukdomshistoria
- Förnekelse, motstridiga förklaringar om orsaken till skadan
- Överbeskyddande eller kontrollerande beteende hos den medföljande personen
- Frekvent frånvaro från arbete eller studier
- Undvikande eller skam över skador
- Verkar orolig i närvaro av sin partner eller familjemedlemmar
- Nervösa reaktioner på fysisk kontakt/snabba och oväntade rörelser
- Lättskrämt eller defensivt beteende eller gråt när man ställer frågor

Källor

Som finns [här](#).

Images by IMPRODOVA